

фентезі) / Н. В. Садовник-Чучвага. – Національний університет «Острозька академія», 2011. – С. 342–346.

7. Andreev V. Metaphorical Modeling in Fictional Prose as a Reflection of Its Thematic Focus / V. Andreev, Z. Fomicheva // *Mediterranean Journal of Social Sciences*. – 2016. – P. 263.

8. Lakoff G. *Metaphors we live by* / George Lakoff, Mark Johnson. – Chicago : University of Chicago press, 2008. – 242 p.

9. Lakoff G. *The contemporary theory of metaphor* / George Lakoff. – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – P. 202-251.

10. Lakoff G. *More Than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor* / George Lakoff, M. Turner. – Chicago : University of Chicago Press, 1989. – 230 p.

11. Rowling J. K. *Harry Potter and the sorcerer's stone* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 1998. – 309 p.

12. Rowling J. K. *Harry Potter and the chamber of secrets* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 1999. – 341 p.

13. Rowling J. K. *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 1999. – 435 p.

14. Rowling J. K. *Harry Potter and the Goblet of Fire* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 2000. – 743 p.

15. Rowling J. K. *Harry Potter and the Order of the Phoenix* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 2003. – 870 p.

16. Rowling J. K. *Harry Potter and the Half-Blood Prince* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 2005. – 652 p.

17. Rowling J. K. *Harry Potter and the Deathly Hallows* / Rowling Joanne Kathleen. – New York : Scholastic Press, 2007. – 759 p.

18. Turner M. *Conceptual Integration and Formal Expression. Metaphor and Symbolic Activity* / M. Turner, G. Fauconnier. – 1995. – P. 86-112.

Козоріз М.А.

студент,

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

ПЕРЕДУМОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЛЕКСИЧНИХ ТА ГРАМАТИЧНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ

Проблема дослідження категорії часу стала однією із центральних не лише у природничих науках, але й у гуманітарних. Будучи невід'ємною частиною мови, час знаходить відображення в одиницях різних мовних рівнів: морфологічного – у вигляді дієслівної категорії часу, лексичного – як темпорально-марковані слова, синтаксичного – у вигляді темпоральних синтаксичних конструкцій. Отже, категорія темпоральності охоплює усі рівні мовної системи та утворює єдність граматичних та лексичних засобів вираження часу.

Серед лінгвістичних досліджень останніх десятиліть можна виділити два напрями: а) аналіз темпорально-лексичного поля (частини поля) або конкретних лексем часу у прямих лінгвістів В.В. Морковіна, О.С. Мельничук,

Н.А. Потаєнко; б) аналіз функціонально-семантичного поля часу з описом особливостей видо-часової системи, якому присвячені дослідження О.В. Бондарко [1, с. 114].

Як відомо спеціалізовані засоби вираження темпоральної семантики є різнорівневими. **Граматичний час**: а) морфологічний час – категорія дієслівного часу; б) синтаксичний час – категорія часу речення; в) лексико-синтаксичний час – категорія іменної темпоральності. **Лексичний час** – це слова, у тлумачення яких входить компонент часу: темпоральні прислівники, іменники, прикметники тощо.

Розглядаючи категорію часу дієслова з точки зору функціонального підходу, перш за все слід визначити поняття функціонально-семантичного поля (ФСП). ФСП – «це угруповання різнорівневих засобів мови, об'єднаних певною семантичною категорією та їхньою спільною семантичною функцією» [2, с. 17].

ФСП темпоральності відноситься до ФСП з предикативним ядром, оскільки ядро (центр) ФСП темпоральності утворене граматичною категорією часу дієслова та оточене периферійною сферою категорійних значень – сферою лексики. І, незважаючи на те, що лексичні засоби знаходяться на периферії ФСП темпоральності, саме за рахунок них здійснюється часова орієнтація. Виступаючи в ролі конкретизаторів часових значень дієслівних форм, лексичні засоби модифікують їх часову семантику. Оскільки «граматичний час дієслова виражає темпоральний план змісту висловлювання дуже широко і абстрактно, тому постійно виникає комунікативна потреба конкретизувати час за рахунок лексичних засобів» [4, с. 189].

Отже, часові форми дієслова мають обмежені можливості, в той час як темпоральна лексика має набагато ширші, оскільки всі граматичні значення можуть бути інтерпретовані саме за допомогою лексичних.

Кожний темпорально-маркований клас слів вносить властивий йому елемент темпоральності у речення. Найбільша точність часової орієнтації досягається при цьому за допомогою іменників, оскільки лише вони можуть передати точне визначення учасі, називаючи, наприклад, шкали природніх явищ, вікову шкалу, календар, історичні події тощо.

У реченнях без лексичних маркерів темпоральності основне або часткове часове значення граматичної форми дієслова виражається відносно моменту мовлення. У подібних речення час референції – це імпліцитна величина, що не має особливих засобів вираження.

У реченнях із лексичними маркерами темпоральності час референції – експліцитна величина, яка виражається за допомогою обставин часу. Тому Г. Рейхенбах розробив достатньо простий метод аналізу семантики часових форм і вказав на співвіднесеність з трьома точками (або моментами): 1) момент мовлення, граматично виражений дієслівною формою; 2) момент дії; 3) точка референції, представлена лексичними маркерами [3, с. 130].

Під моментом мовлення зазвичай розуміють час повідомлення, тобто час, протягом якого вимовляється висловлювання. Моменту дії відповідає точка

або інтервал на лінії часу, протягом якого відбувається подія, дія чи процес. Точка референції – це точка або інтервал на лінії часу, з позиції якої відбувається опис події, тому вона може бути визначена як час перспективи.

Тому, залежно від темпоральної ситуації лексичні показники часу можуть виконувати дві різні функції: 1) під час збігу часу референції і часу дії, однаково співвіднесених з моментом мовлення, – конкретизувати значення дієслівної форми; 2) під час збігу часу референції і часу події, що пересікаються з моментом мовлення або ж зовсім не пов'язані з ним, – модифікувати значення дієслівної форми [5, с. 47].

Отже, часові форми дієслова є недостатніми засобами вираження часового відношення моменту мовлення та часу протікання дії. Залежно від темпоральної ситуації, лексичні маркери можуть або конкретизувати, або модифікувати значення дієслівної форми. Таким чином саме за рахунок обставин, які містять уточнення часу, відбувається актуалізація положення події чи дії в часі.

Список використаних джерел:

1. Потаенко Н. А. Время в языке (опыт комплексного описания) / Н. А. Потаенко // Логический анализ языка: язык и время. – М. : Индрик, 1997. – С. 113-121.
2. Проблемы функциональной грамматики: Полевые структуры / Отв. ред. А. В. Бондарко, С. А. Шубик – СПб. : Наука, 2005. – 480 с.
3. Рейхенбах Г. Философия пространства и времени / Г. Рейхенбах. – М. : Прогресс, 1985. – 344 с.
4. Скобликова, Е. С. Современный русский язык. Синтаксис простого предложения / Е. С. Скобликова. – М. : Просвещение, 1979. – 236 с.
5. Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность / Отв. ред. А. В. Бондарко. – Л. : «Наука», 1990. – 263 с.

Козуб Ю.В.

студент,

Науковий керівник: Лопатюк Н.І.

кандидат філологічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕКСТІВ ОГолошень НА ПРИКЛАДІ АНГЛОМОВНОЇ ПРЕСИ

Стаття присвячена дослідженню ролі синтаксичної побудови текстів англomовних оголошень в пресі. Розглядається зв'язність елементами рекламних та приватних оголошень. Вперше синтаксичні побудови як засоби зв'язності тексту розглядаються з позиції етикетизації англomовного газетного